

Aan Minister IenW
Van Waarnemend Directeur-Generaal RWS

nota

Besluit vervolg vuurtoren Kijkduin

TER BESLISSING

Datum

13 december 2023

Onze referentie

RWS-2023/49980

Opgesteld door

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Beslistermijn

20 december 2023

Bijlage(n)

4

Aanleiding

Recent bent u geïnformeerd dat het onderzoek naar de mogelijke scenario's voor het behoud van de vuurtoren Kijkduin ("Lange Jaap") in Den Helder in een afrondende fase zit. Aan de Kamer is in maart jl. (8 maart 2023, kenmerk: 2023Z02351) gemeld dat *de verwachting is dat eind 2023 de mogelijke scenario's en de consequentie van elk scenario afgerond is. Op basis daarvan kan vervolgens het besluit over de toekomst van de vuurtoren genomen worden en kan ik uw Kamer de gevraagde helderheid verschaffen. Dit gebeurt in goede afstemming met alle van belang zijnde partijen, waaronder de gemeente Den Helder en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).*

Inmiddels heeft RWS de eindrapporten van Movares ontvangen (zie bijlagen) van de Lange Jaap én de twee andere gietijzeren vuurtorens, te weten Scheveningen en Westkapelle Laag. Movares concludeert dat het scenario 'Renoveren-Stabiliseren'¹ voor de Lange Jaap het meest kansrijk is om met behoud van de cultuurhistorische waarde verder uit te werken in de ontwerp-/voorbereidingsfase. Voor de andere twee vuurtorens wordt hetzelfde scenario voor de renovatie voorgesteld. Uit de rapporten van Movares blijkt ook duidelijk dat er een risico blijft dat dit scenario bij verdere uitwerking alsnog niet haalbaar blijkt te zijn.

RWS onderschrijft dat de haalbaarheid van deze voorkeursoplossing in de vervolgfase moet worden bepaald. Onder meer de constructieve veiligheid na realiseren van het voorkeursscenario 'renoveren-stabiliseren' kan op dit moment nog niet worden aangetoond. RWS acht een besluit tot uitvoering van het scenario 'Renoveren- Stabiliseren' daarom op dit moment nog niet verantwoord. RWS constateert wel dat de vervolgonderzoeken in de volgende fase meegenomen kunnen worden, om zo het restrisico verder te verkleinen. In de volgende fase wordt gewerkt aan een voorlopig en definitief ontwerp voor de uitvoering van dit voorkeursscenario. Daaruit blijkt of dit voorkeursscenario ook daadwerkelijk uitvoerbaar is.

Met deze nota informeer ik u over de uitkomsten van het onderzoek en vraag ik uw instemming voor de te nemen vervolgstappen.

¹ Renoveren-Stabiliseren: renovatie van de beschadigde constructie door reparatie en waar nodig het toevoegen van constructieve elementen. Zoveel mogelijk gebruikmakend van het bestaande materiaal.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

1. akkoord te gaan met het in gang zetten van de ontwerpfase en voorbereiding tot uitvoeren met als vertrekpunt het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren'. Te beginnen met de vuurtoren Lange Jaap.
2. in te stemmen met de geraamde investeringskosten van ca. €26 miljoen voor het scenario 'Renoveren-Stabiliseren' van de 3 gietijzeren vuurtorens. Dit wordt, tezamen met de bijkomende jaarlijkse onderhoudskosten [REDACTED], gefinancierd uit de agentschapsbegroting van RWS.
3. akkoord te gaan met het aanpakken van de andere twee gietijzeren vuurtorens, op basis van de bevindingen in het komende traject voor behoud van de Lange Jaap.
4. de Tweede Kamer van dit besluit op de hoogte te brengen middels bijgevoegde brief. Gelijktijdig hieraan worden de betrokken gemeenten en belanghebbende partijen geïnformeerd.

Datum

13 december 2023

Onze referentie

RWS-2023/49980

Bijlage(n)

4

Aan

De Minister

zie brief

Kernpunten

Ad 1. t/m 3. Aanpak vuurtorens

- RWS stelt voor de eerste stappen te zetten naar uitvoering van het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren'. Concreet betekent dit dat gestart wordt met het opstellen van een Voorlopig Ontwerp. In deze fase wordt dan meer duidelijk over de (on)mogelijkheden van behoud van de Lange Jaap. Indien blijkt dat dit voorkeursscenario niet mogelijk is, worden de twee door Movares genoemde alternatieve scenario's ter behoud van de vuurtoren nader uitgewerkt, te weten: 'Renoveren-Remonteren'² en 'Demonteren-Herbouw'³. Indien dat het geval is zal ik u hierover informeren.
- Movares heeft een viertal scenario's (1. Renoveren-Stabiliseren, 2. Renoveren-Remonteren, 3. Demonteren-Herbouw en 4. Demonteren-Afvoer) onderzocht en deze beoordeeld op de factoren behoud van de cultuurhistorische waarde, functie, constructie, veiligheid, duurzaamheid en kosten. Hierbij scoort 'Renoveren-Stabiliseren' zowel op de kwalitatieve wegingsfactoren als op de kosten beter dan de andere twee scenario's om de vuurtoren te behouden. Met name op het behoud van de cultuurhistorische waarde en op duurzaamheid scoort dit alternatief het beste. De vuurtoren wordt in dit alternatief zoveel mogelijk in originele staat gehouden.
- Bij de andere twee gietijzeren vuurtorens (Westkapelle Laag en Scheveningen) wordt hetzelfde scenario voor de renovatie geadviseerd door Movares. Deze twee vuurtorens hebben een – in mindere mate maar vergelijkbaar – schadebeeld.
- RWS (h)erkent de conclusies van Movares en de genoemde risico's. Onder meer de constructieve veiligheid na renoveren-stabiliseren bij gedefinieerd gebruik (wind, temperatuur, toegang) is op dit moment nog niet aangetoond. Het gaat daarbij onder meer om (rest)risico's op het gebied van piekspanningen in het materiaal door bijvoorbeeld temperatuurverschil en de mate van uitvoerbaarheid van de geraamde maatregelen zoals bijvoorbeeld het gedeeltelijk vervangen van de voegen.

² Renoveren-Remonteren: renovatie door demonteren van elementen, vervanging van beschadigde elementen en opnieuw monteren van de elementen in de vuurtoren. Gebruikmakend van het bestaande materiaal voor zover het onbeschadigd is.

³ Demonteren & Herbouwen: ontmantelen (sloop) en afvoeren van de huidige constructie. Herbouw van de vuurtoren met voornamelijk nieuwe materialen in de oorspronkelijke vorm.

- Ook constateert RWS dat het uitvoeren van vervolgonderzoeken benodigd is en dat vanwege de nog aanwezige onzekerheid over de haalbaarheid van het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren' het nodig is stappen te zetten naar de ontwerpfase en de voorbereiding van de uitvoering. Deze aanpak geeft opvolging aan één van de uitkomsten van het extern onderzoek⁴ naar de lessen uit de gang van zaken dat de problematiek over-geanalyseerd is, waarbij de daadwerkelijke aanpak en uitvoering is achtergebleven.
- In 2024 zal gewerkt worden aan de voorlopige en definitieve ontwerpfasen en een vervolg van de interne validatie. Eind Q1 2024 zal een aanbesteding worden opgestart om de markt in bouwteamverband te laten meedenken. Naar verwachting kan in 2025 tot uitvoering worden overgegaan. Indien aanleiding ontstaat u nader te informeren, breng ik u zo spoedig mogelijk op de hoogte.
- Met de werkzaamheden aan de drie gietijzeren vuurtorens zijn aanzienlijke kosten gemoeid. De hoogte hiervan is afhankelijk van de eerdergenoemde onzekerheden en uitkomsten van een definitief scenario uit de ontwerp- en aanbestedingsfase. Gezien deze onzekerheden liggen de investeringskosten van de drie gietijzeren vuurtorens daarmee tussen de ca. € 26 mln. en € 41 mln.
- De investeringskosten volgens het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren' voor alleen de Lange Jaap bedragen volgens Movares [REDACTED] mln. over de periode 2024 – 2028. De onderhoudskosten voor de Lange Jaap worden geschat op [REDACTED] mln. Daarmee komen de levenscycluskosten voor de Lange Jaap op [REDACTED] mln. In de rapporten van Movares (zie bijlagen) zijn de totale levenscycluskosten opgenomen voor elk scenario, uitgaande van een boekhoudkundige levensduur van 30 jaar. De kosten worden in samenspraak met de eigenaar opgenomen in de agentschapsbegroting van RWS. Onderstaande figuur uit het rapport van Movares heeft enkel betrekking op de Lange Jaap.

Datum
13 december 2023

Onze referentie
RWS-2023/49980

Bijlage(n)
4

Aan
De Minister

Figuur 1 Ter illustratie kwalitatieve score en raming kosten Lange Jaap

Afweging Uitvoeringsalternatieven

Doelstellingen		Uitvoeringsalternatief							
		wegings-factor	Renoveren-Stabiliseren		Renoveren-Remonteren		Demonteren & Herbouw		Demonteren & Afvoeren
			score (1-5)	score incl. weging	score (1-5)	score incl. weging	score (1-5)	score incl. weging	
1. Instandhouden cultuurhistorische waarde	5	5	5	25	4	20	1	5	0
2. Instandhouden van de functie	3	4	4	12	4	12	5	15	0
3. Onderhoudbaarheid van de constructie	3	3	3	9	4	12	5	15	0
4. Veiligheid tijdens gebruik en beheer	5	3	3	15	3	15	4	20	0
5. Duurzaamheid	4	4	4	16	2	8	1	4	0
			totaal	77	totaal	67	totaal	59	0
Investeringskosten, incl. BTW, objectoverstijgend risico, verschuiving		€ [REDACTED]							
Levenscycluskosten (30 jaar) Huisduinen, incl. BTW		€ [REDACTED]							

⁴ Evaluatie in opdracht van de Secretaris-Generaal van IenW (15 september 2022, 35 925, nr. 111).

Ad 4. Informeren Tweede Kamer

- Middels bijgevoegde Kamerbrief informeert u de Kamer over de te nemen vervolgstappen gericht op het behoud van de vuurtoren Lange Jaap, conform het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren'. Daarbij moet blijken of dit voorkeursscenario ook uitvoerbaar is.
- Tevens meldt u de kamer dat u later terugkomt op de toezegging uit de kamerbrief van 15 september 2022 (35 925 XII, nr. 111) over de procesevaluatie vuurtoren Lange Jaap om nog dit jaar te rapporteren over de effecten van de *samenwerking met de markt- en kennispartijen*. Op dit moment is nog onvoldoende nieuwe informatie beschikbaar. In 2024 komen we hier op terug.
- De te nemen stappen zijn in lijn met de verwachtingen vanuit belanghebbenden en de Tweede Kamer. Deze nota en de conceptbrief naar de Kamer worden voorafgaand aan verzending naar de Kamer gedeeld met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Het RCE deelt de mening van Movares dat 'Renoveren- Stabiliseren' het voorkeursscenario voor de Lange Jaap is. RWS zal parallel aan de verzending van de brief aan de Kamer de betreffende gemeenten en belanghebbenden van dit besluit op de hoogte stellen.

Datum

13 december 2023

Onze referentie

RWS-2023/49980

Bijlage(n)

4

Aan

De Minister

Krachtenveld

Sinds de constatering van de scheuren in de Lange Jaap in september 2021 is er veelvuldig afgestemd met gemeenten, RCE en andere betrokken organisaties en zijn omwonenden periodiek geïnformeerd. Ook de Tweede Kamer is meermaals geïnformeerd over de stand van zaken. Voor elke partij geldt als uitgangspunt dat deze monumentale vuurtorens behouden moeten blijven. Tot op heden kan er voor de Lange Jaap helaas geen toezegging voor behoud gedaan worden, omdat de exacte staat van onderhoud en de mogelijkheden tot behoud nog niet bekend waren. Op basis van de conclusies uit het onderzoek van Movares is het nog te vroeg om dit wel te doen. Wel kunnen we aangeven dat we daadwerkelijk de eerste stappen zetten op het pad van realisatie, conform de planning hiervoor geschetst, van datgene wat we nog steeds voor ogen hebben, het behoud van de vuurtoren.

Bij het onderzoek door Movares naar de uitvoeringsalternatieven bij de drie vuurtorens, zijn eisen en wensen van de betrokken instanties, belangengroepen en omwonenden geïnventariseerd. Hieruit bleken veel wensen tot medegebruik van de vuurtorens (toegankelijkheid, tentoonstellingen, commerciële activiteiten). Het voorkeursscenario Renoveren-Stabiliseren is er nu niet op gericht om dit beter mogelijk te maken. Uitgangspunt is het onderhoudsniveau inclusief de monumentale waarde van de vuurtorens op orde te brengen. In het verdere traject zal RWS, indien het scenario het toelaat, continu afstemmen met de belanghebbenden om te bepalen in hoeverre alsnog aan geuite wensen tegemoet kan worden gekomen.

Communicatie

RWS stelt een communicatieplan op dat voorziet in het informeren van de betrokken partijen, waarbij aandacht is voor de planning, timing en de boodschap per betrokken partij.

Toelichting

Financiële/juridische overwegingen

De investeringskosten voor de renovatie van de drie vuurtorens tezamen volgens het voorkeursscenario 'Renoveren-Stabiliseren' bedragen ca. €26 mln. over de periode 2024-2028. In het geval teruggevallen moet worden op één van de twee andere alternatieven, bedragen de kosten ca. €41 mln. voor het alternatief 'Renoveren-Remonteren' en [REDACTED] mln. voor het alternatief 'Demonteren-Herbouw'. De hoogte van deze bedragen zijn echter afhankelijk van de eerdergenoemde onzekerheden en uitkomsten van de ontwerp- en aanbestedingsfase. Aangezien vuurtorens vallen onder de agentschapsbegroting van RWS, zal voor de financiering van de investeringsuitgaven een lening aangevraagd worden bij het Ministerie van Financiën.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij

Na communicatie naar Tweede Kamer, gemeenten en belanghebbenden over dit besluit, zal RWS het project starten, te beginnen met de vuurtoren Lange Jaap. Onderdeel hiervan is een vergunningsscan en afstemming met het bevoegd gezag. De uitvoering zal in nauwe samenwerking met gemeenten (= tevens bevoegd gezag) en RCE (adviseur voor bevoegd gezag) vorm krijgen.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

De verwachte kosten voor de scenario's en de bedragen in de bijlagen zijn vanwege markttechnische gevoeligheid niet zichtbaar in de versie van deze nota naar de Tweede Kamer.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Eindrapport Businesscase Vuurtoren Huisduinen	Conclusie voorkeursalternatief volgens Movares
2	Eindrapport Businesscase Vuurtoren Scheveningen	Conclusie voorkeursalternatief volgens Movares
3	Eindrapport Businesscase Vuurtoren West-Kapelle	Conclusie voorkeursalternatief volgens Movares
4	Memo Quickscan GPO/BVI	Conclusie RWS vervolgstappen

Datum

13 december 2023

Onze referentie

RWS-2023/49980

Bijlage(n)

4

Aan

De Minister